

וּתְבַלְתָּ, (שמות כה) אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תְּכַלֵּת מֵהוּא נוּנָא דִימָא דְגִינוּסָר, דְּאִיהוּ בְּעַדְבֵיהּ דְּזְבוּלוֹן. וְאַצְטְרִיף גְּוֹנָא דָא לְעוּבְדָא דְמִשְׁפָּנָא לְאַתְחַזְאָה הַאי גְּוֹן.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. הַאי רְקִיעַ אַתְבְּרִי בְשָׁנִי, דְּעוּבְדָא דָא מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא אִיהוּ. וּבִיומָא תְנַיִנָא דְאִיהוּ סְטָר שְׂמָאֲלָא, אַתְבְּרִי בֵיה גִיְהֵנָם, דְּאִיהוּ נְפִיק מִגּוֹ הַתּוּכָא דְנוּרָא דְשְׂמָאֲלָא, וּבִיומָא אֲצַטְבַּע בְּהַ גְּוֹן תְּכַלָּא, דְּאִיהוּ כּוּרְסֵיָא דְדִינָא.

וְנָטִיר הַאי יוּמָא מִיָּם דְּהוּוּ מִסְטָרָא דִימִינָא, וְאִינוּן מִיָּם דְּהוּוּ מִסְטָרָא דִימִינָא, לָא אַתְגְּלוּ אֶלָּא בְיוֹם שְׁנִי. בְּיוּמָא דִילֵיהּ, לָא אַתְגְּלִי מַיִם, אֶלָּא אַתְחַלְף, בְּגִין דְּאַתְכַּלִּיל דָּא בְדָא, וְאַתְבְּסָם דָּא בְדָא. אִוּר דִּיוּמָא קְדַמָּאָה, נְהִירוּ קְדַמָּאָה מִכָּל שִׁיתָא נְהוּרִין אִיהוּ. וְהַאי אִוּר בְּסְטָרָא דְאַשָּׂא הָוָה, דְכַתִּיב, (ישעיה י) וְהָיָה אִוּר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ. וְהָהוּא אִוּר דִּישְׂרָאֵל מִסְטָרָא דִימִינָא הָוָה, אַתְכַּלִּיל בְּאַשָּׂא.

וְיוּמָא קְדַמָּאָה מְאִינוּן שִׁיתָא יוּמִין, מִיָּם אִיהוּ, וְלָא שְׂמֵשׁ עוּבְדָא דְמַיִם, אֶלָּא עוּבְדָא דְאִוּר, דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְאַשׁ, דְּאִיהוּ יוֹם שְׁנִי. לְאַחַזְאָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא בְרָא עֲלֵמָא, אֶלָּא עַל שְׁלוֹם, וּבְאַרְח שְׁלוֹם הָוָה כְּלָא. יוּמָא קְדַמָּאָה כָּל מַה דְעַבְד, מִסְטָרָא דְחִבְרִיָה עַבְד. יוּמָא תְנַיִנָא בְּסְטָרָא דִיוּמָא קְדַמָּאָה עַבְד הַהוּא אוּמְנָא, וְשְׂמֵשׁ בְּהַ, דְכָל חַד שְׂמֵשׁ בְּעוּבְדָא דְחִבְרִיָה, לְאַחַזְאָה, דְּהָא אַתְכַּלִּילוּ דָּא בְדָא. יוּמָא תְלִיתָאָה, הָוָה בְּסְטָרָא דְתְרוּוִיָהוּ, וּבִיָּה הָוָה אַרְגָּמָן, וְעַל דָּא כְתִיב, כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי בְיוּמָא תְלִיתָאָה.

תְּבַלְתָּ, דָּא יוּמָא תְנַיִנָא, אֲצַטְבַּע בְּתַרִּין גְּוֹנִין

וּתְבַלְתָּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תְּכַלֵּת מֵאוּתוּ דְגַ שְׁל יָם גִּינוּסָר, שְׁהוּא בְּגוּרְלוּ שֶׁל זְבוּלוֹן, וְהַצְטְרִף הַגְּוֹן הַזֶּה לְמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שִׁירָאָה הַגְּוֹן הַזֶּה.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. הַרְקִיעַ הַזֶּה נִבְרָא בְשָׁנִי, שֶׁהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה הוּא מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּבִיוֹם הַשְּׁנִי שֶׁהוּא צַד הַשְּׂמָאל, בּוּ נִבְרָא גִיְהֵנָם שִׁיוּצָא מִתּוֹךְ הַתּוֹךְ הָאֵשׁ שֶׁל הַשְּׂמָאל, וּבַיּוֹם נִצְבַּע בּוּ גְּוֹן תְּכַלֵּת, שֶׁהוּא כְּסָא הַדִּין.

וְנוּטֵר הַיּוֹם הַמַּיִם שֶׁהָיוּ מִצַּד הַיָּמִין, וְאוּתָם הַמַּיִם שֶׁהָיוּ מִצַּד הַיָּמִין לֹא הִתְגַּלוּ אֶלָּא בְיוֹם שְׁנִי. בְיוֹם שְׁלֹו לֹא הִתְגַּלָּה מַיִם, אֶלָּא הִתְחַלְף, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְלַל זֶה בְּזֶה וְהִתְבְּסָם זֶה בְּזֶה. הָאוּר שֶׁל הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן, הָאוּר הַרְאִישׁוֹן מִכָּל שִׁשֶּׁת הָאוּרוֹת הוּא. וְהָאוּר הַזֶּה הָיָה בְּצַד הָאֵשׁ, שְׂכַתוֹב (ישעיה י) וְהָיָה אִוּר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ. וְאוּתוּ אִוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה מִצַּד הַיָּמִין, נִכְלַל בְּאַשׁ.

וְהַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן מְאוּתָם שִׁשֶּׁת הַיָּמִים הוּא מַיִם, וְלֹא שְׂמֵשׁ מַעֲשֵׂה הַמַּיִם, אֶלָּא מַעֲשֵׂה הָאוּר, שֶׁהוּא מִצַּד הָאֵשׁ, שֶׁהוּא יוֹם שְׁנִי, לְהִרְאוֹת שֶׁהַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בְרָא אֶת הָעוֹלָם אֶלָּא עַל שְׁלוֹם, וּבְדִרְךָ שְׁלוֹם הַכֹּל הָיָה. הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן, כָּל מַה שֶׁעָשָׂה, מִצַּד חִבְרוּ עָשָׂה. הַיּוֹם הַשְּׁנִי בְּצַד יוֹם הַרְאִישׁוֹן עָשָׂה אוּתוּ אִמֵּן וְשְׂמֵשׁ בְּהַ, שְׂכָל אֶחָד שְׂמֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה חִבְרוּ, לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל נִכְלַלוּ זֶה בְּזֶה. הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הָיָה בְּצַד שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וּבּוּ הָיָה אַרְגָּמָן, וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי טוֹב כִּי טוֹב פְּעַמִּים בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי.

תְּבַלְתָּ, זֶה הַיּוֹם הַשְּׁנִי, נִצְבַּע בְּשָׁנִי גּוֹנִים - אָדָם וְשַׁחַר. וְתְכַלֵּת

- האדם הוא שלו, מהיום השני
ממש, כעין גון האש, וזהו
אלהים, וירש גון הזקב, שהכל
גון אחד. תכלת יוצאת מתוך
אותו גון אדם, וכשירד למטה,
התרחק גון אדם, ונכנס לתוך
אותו מקום, שהוא הים, ונצבע
בגון תכלת. אותו אדם נכנס לתוך
הים ונחלש גונו והופך לתכלת,
וזהו אלהים, אבל אינו חזק כמו
הראשון.

שחר, גון זה יוצא מהתוף האדם
כשמתהפך ונחלש למטה בהתוף
הזהמה, וירד למטה, ויוצא
מאותה זקמה גון אדם, מהזהמה
הקשה, ומתוף הזהמה הקשה
הופך לשחר. והכל מאותו האדם
הראשון (העליון) התהפך, וכל זה
נברא בשני, וזה נקרא אלהים
אחרים.

השחר הוא יותר חשוף, שלא
נראה הגון שלו מתוך החשוף.
המנוחה הקדושה כף אמר, שהגון
השחר הזה החשוף, באיזה מקום
נצבע? אלא כשאותו אדם
מתהפך בתוך התכלת ומתערכים
הגונים, מתהפך התוף הזהמה
לתוף התהומות ונעשה משם
רפש וטיט, כמו שנאמר (שם נ) ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומתוף
אותו טיט של התהומות יוצא
אותו חשוף, שהוא שחר, ולא
שחר אלא יותר חשוף. זהו
שפתוב וחשוף על פני תהום. למה
נקרא חשוף? משום שהגון שלו
חשוף ומחשיף את פני הבריות,
וזהו אדם ושחר, ומשום זה לא
כתוב בשני כי טוב.

ואם תאמר, והרי פתוב והנה טוב
מאד, זה מלאך המות, וכאן
אמרת שלא נאמר בגללו כי טוב
- אלא סוד הסודות פאן, שהרי

בגיניה כי טוב

סומק ואוכם. ותכלת, סומק איהו דיליה,
מיומא תניינא ממש, כעין גון אשא, ודא
איהו אלהים, וירית גון דדהבא, דכלא גוונא
חדא. תכלתא נפיק מגו ההוא גון סומק, וכד
נחית לתתא, אתרחק גון סומק, ועאל גו
ההוא אתר דאיהו ימא, ואצטבע גון תכלא.
ההוא סומקא עייל גו ימא, ואתחלש גון
דיליה, ואתהדר תכלא, ודא איהו אלהים,
אבל לאו איהו תקיפא פקדמא.

אוכם, גון דא נפיק מהתוכא דסומקא, פד
אתהתך ואתחלש לתתא בהתוכא
דזוהמא, ונחית לתתא, ונפיק מההוא זוהמא
גון סומק, מזוהמא תקיפא, ומגו זוהמא
תקיפא, אתהדר לאוכם. וכלא מההוא סומקא
קדמא (ס"א עלאה) אתהתך. וכל דא אתברי
בשני, והאי אקרי אלהים אחרים.

האי אוכם איהו חשוף יתיר, דלא אתחזי גון
דיליה מגו חשוכא. בוצינא קדישא הכי
אמר, דהאי גון אוכם חשוף, פאן אתר
אצטבע. אלא כד ההוא סומקא אתהתך בגו
תכלא, ואתערכו גוונין, אתהתך התוכא
דזוהמא לגו תהומי, ואתעביד מתמן רפש
וטיט. פמה דאת אמר (ישעיה נ) ויגרשו מימיו
רפש וטיט. ומגו ההוא טינא דתהומי, נפק
ההוא חשוף דאיהו אוכם, ולא אוכם אלא
חשוף יתיר, הדא הוא דכתיב, (בראשית א) וחשוף
על פני תהום. אמאי אקרי חשוף, בגין דגון
דיליה חשוף, ואחשוף אנפי ברין. ודא איהו
סומק ואוכם, ובגין דא לא כתיב בשני כי
טוב.

ואי תימא, והא כתיב (בראשית א) והנה טוב מאד
דא מלאך המות, והכא אמרת דלא אתמר
בגיניה כי טוב. אלא רזא דרזין הכא, דהא ודאי מלאך המות איהו טוב

מלאך המות ודאי הוא טוב מאד. מה הטעם? משום שהרי כל בני העולם יודעים שימותו ויחזרו לעפר, ורבים הם שחוזרים בתשובה לרבונם משום פחד זה, ופוחדים לחטא לפניו. רבים פוחדים מהמלך מתוך שתלויה רצועה לפניהם. כמה טובה אותה רצועה אל האדם, שעושה להם טובות ואמתות ומתקנים בדרךיהם פראוי ועל זה והנה טוב מאד. מאד ודאי.

סוד הסודות שלמדנו מתוך המנורה הקדושה, והנה טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המות, שהוא יותר. למה מלאך המות הוא טוב מאד? אלא כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הכל היה מתקן טרם שברא אדם, שהוא המלך של העולם הזה. כיון שנברא אדם, עשה אותו מתקן בדרך אמת. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. עשה אותו ישר, ואחר כך סרח ונטרד מגן עדן.

גן העדן הוא נטוע בארץ באותן נטיעות שנטע אותו הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (בראשית ב) ונטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. הוא נטע אותו בשם שלם, כדגמת עליון שלמעלה. וכל הדיוקנאות העליונים כלם, מרקמים ומציורים בגן העדן הנה שלמטה, ושם הם הפרובים. אינם חקוקים בחקיקות של בני אדם מזהב או מדבר אחר, אלא כלם אורות שלמעלה חקוקים ומציורים בציוור מרקם, מעשה ידי אמן של השם השלם של הקדוש ברוך הוא, וכלם חקוקים שם. וכל הדיוקנאות והציורים של העולם הזה, כלם מצירים שם, וחקוקים ומתחקקים שם כמו העולם הזה.

מאי טעמא. בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויתהדרון לעפרא, וסגיאין אינון דמהדרי בתיובתא למאריהון, בגין דחילו דא, ודחלי למחטי קמיה. סגיאין דחלי מן מלפא, מגו דתליא רצועה לקמיהו. כמה טבא ההיא רצועה לגבי בני נשא, דעבדת לון טבין וקשיטין, ומתקנין בארתייהו כדקא יאות. ועל דא והנה טוב מאד. מאד ודאי. (ד)

ק"נ ע"א.

רנא דרזין, דאוליפנא מגו בוצינא קדישא והנה טוב, דא מלאך חיים. מאד, דא מלאך המות, דאיהו יתיר. אמאי מלאך המות איהו טוב מאד. אלא כד ברא קדשא בריך הוא עלמא, כלא הוה מתתקן עד לא ייתי אדם, דאיהו מלפא דהאי עלמא. כיון דאתברי אדם, עבד ליה מתתקן בארץ קשוט, הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, עבד ליה ישר, ולבתר סרח, ואטריד מגנתא דעדן. גן עדן איהו בארעא, נטיע באינון נטיען דנטע ליה קדשא בריך הוא, כמה דאת אמר (בראשית ב) ונטע יי' אלהים גן בעדן מקדם, איהו נטע ליה בשמא שלים, כגוונא עלאה לעילא. וכל דיוקנין עלאין כלהו, מרקמן ומתצירין בהאי גן עדן דלתתא, ותמן אינון פרובים. לאו אינון גליפין בגליפוי דבני נשא מדהבא או ממלה אחרא, אלא כלהו נהורין דלעילא, גליפין ומתצירין בציורא מרקמא, עובדי ידי אומנא דשמא שלים דקודשא בריך הוא, וכלהו מחקקון תמן. וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא, כלהו מתצירין תמן, וגליפין ומתחקקון תמן, כלהו כגוונא דהאי עלמא.

ומקום זה הוא מדור לרוחות קדושות, בין אותן שבאו לעולם הזה, בין אותן שלא באו לעולם הזה והם עתידים לבא לעולם הזה. פלן רוחות מלבשות בלבושים וגופים ופרצופים כמו של העולם הזה, ומסתכלות שם בזיו כבוד רבונם, עד שבאות לעולם הזה.

בשעה שיוצאות משם לבא לעולם הזה, מתפשטות אותן רוחות מאותו גוף ולבוש של שם, ומתלבשות בגוף ולבוש של העולם הזה, ועושות מדורם בעולם הזה בלבוש וגוף הזה, שהוא מטפה סרוחה.

וכשמגיע זמנו ללכת ולצאת מהעולם הזה, לא יוצא עד שמלאך המות הזה מפשיטו הלבוש של הגוף הזה. פיון שנפשט הגוף מאותה רוח על ידי אותו מלאך המות, הולך ומתלבש באותו גוף האחר שבגן עדן שממנו התפשט כשבא לעולם הזה, ואין שמחה לרוח פרט לאותו הגוף של שם, ושמח על שהתפשט מהגוף הזה של העולם הזה והתלבש בגוף אחר של שם כמו של (אותו) העולם הזה, ובו יושב והולך ומתבונן בסודות העליונים, מה שלא יכל לדעת ולהתבונן בעולם הזה בגוף הזה. וכשמתלבשת הנשמה באותו לבוש של אותו עולם, פמה עדונים וכמה כסופים שלה שם. מה גרם לגוף הזה להתלבש בו הרוח? הוה אומר, אותו מעשה שהפשיטו מהלבושים הללו. והקדוש ברוך הוא עושה טוב עם הבריות שלא מפשיט מהאדם הלבושים הללו עד שמתקין לו לבושים אחרים נכבדים וטובים מאלה.

ואתר דא איהו מדורא לרוחין קדישין, בין אינון דאתו להאי עלמא, בין אינון דלא אתו להאי עלמא, ואינון דזמינין למיתי להאי עלמא. פלהו רוחין מתלבשין בלבושין וגופין ופרצופין פגוונא דהאי עלמא, ומסתפלן תמן בזיו יקרא דמאריהון, עד דאתיין להאי עלמא.

בשעתא דנפקי מתמן, למיתי להאי עלמא, מתפשטין אינון רוחין, מההוא גופא ולבושא דתמן, ומתלבשין בגופא ובלבושא דהאי עלמא, ועבדין דיוריהון בהאי עלמא, בלבושא וגופא דא, דאיהו מטפה סרוחה.

וכד מטי זמניה למיהו ולנפקא מהאי עלמא, לא נפיק עד דהאי מלאך המות אפשיט ליה לבושא דגופא דא. פיון דאתפשט האי גופא מההוא רוחא, על ידי דההוא מלאך המות, אזלא ומתלבשא בההוא גופא אחרא דבגנתא דעדן, דאתפשט פד אתי להאי עלמא. ולית חדו לרוחא, פר בההוא גופא דתמן, וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא, ואתלבש בלבושא אחרא שלים, פגוונא דהאי (נ"א דהוא) עלמא, וביה יתיב ואזיל ואסתפל למנדע ברזין עלאין, מה דלא יכיל למנדע ולאסתפלא בהאי עלמא בגופא דא.

וכד אתלבשת נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא, פמה עדונין, פמה כסופין דילה תמן. מה גרים לגופא דא, לאתלבשא ביה רוחא. הוי אימא ההוא דאפשיט ליה לבושין אלין. וקודשא בריהו הוא עביד טיבו עם ברזין, דלא אפשיט ליה לבר נש לבושין אלין, עד דאתקין ליה לבושין אחרנין יקירין וטבין מאלין.